

Z rokovania Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím (príloha k časopisu Mosty inklúzie, ročník 2021, číslo 01 (júl))

Dňa 27. 4. 2021 sa uskutočnilo 23. zasadnutie Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej len „výbor“), ktoré viedla Soňa Gaborčáková, štátna tajomníčka Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny. Po schválení programu sa výbor zaoberal jednotlivými jeho bodmi.

Informácia o príprave stavebných zákonov

RNDr. Branislav Mamojka, CSc. podpredseda výboru zdôraznil, že v rámci prípravy nových stavebných zákonov za zvlášť dôležitú považujú otázku bezbariérovosti a zabezpečenia kontroly tejto oblasti. Uviedol, že NROZP v SR sa zatiaľ nepodarilo dostať do pracovnej skupiny na prípravu týchto zákonov na Úrade podpredsedu vlády pre spravodlivosť a nemala možnosť sa k nim vyjadriť do termínu rokovania výboru. Preto požiadali o zaradenie tohto bodu do programu zasadnutia.

Štátny tajomník Úradu podpredsedu vlády SR Ing. Martin Hypký, informoval o príprave zákona o územnom plánovaní a zákona o výstavbe. Uviedol, že zmeny, ktoré chcú priniesť, postihujú viaceré roviny: chcú zaviesť dôslednú digitalizáciu a elektronizáciu, ktorá má priamy súvis s transparentnosťou procesov; veľký dôraz kladú na územné plánovanie, ktoré bolo za posledných tridsať rokov zanedbávané a nevyvíjalo sa; dôležitým prvkom je aj koncentrácia stavebníctva do centrálného Úradu pre územné plánovanie a výstavbu.

Slávka Salajová informovala, že oblasť týkajúca sa verejnej správy sa výrazne mení. Systém sa nastavuje na späťvzatie kompetencie smerom na štát. Vytvára sa nový ústredný orgán štátnej správy s kompetenciou v oblasti výstavby, územného plánovania a vyvlastňovania. Táto zmena by vraj mala posilniť aj zabezpečenie kontroly, ktorá zvlášť zaujíma osoby so zdravotným postihnutím. Tiež uviedla, že pri elektronizácii konania budú dbať na to, aby bol elektronický systém prístupný pre osoby so zdravotným postihnutím.

Chcú posilniť aj tému územného plánovania v rámci obcí a zlepšiť metodiku. Problematika univerzálneho navrhovania sa netýka len samotných budov, ale aj plánovania verejných priestranstiev, bulvárov, plánovania vonkajšieho prostredia, v ktorom sa musia osoby so zdravotným postihnutím pohybovať. Predpokladá, že vytváraním metodických príručiek k územnému plánovaniu sa posilní tento atribút už pri samotnom územnom plánovaní.

RNDr. Branislav Mamojka, CSc., podpredseda výboru, v rámci diskusie vyjadril potešenie, že univerzálne navrhovanie bude súčasťou územného plánovania, čo bolo doteraz Ministerstvom dopravy a výstavby odmietané.

PharmDr. Katarína Kluková, členka výboru zastupujúca skupinu osôb so stratou sluchu, ktorých primárnou formou komunikácie je národný hovorený jazyk s využitím kompenzačných a zdravotníckych pomôcok, pripomenula problematiku osôb so sluchovým postihnutím, na ktorej riešenie sa dlho čaká. Upozornila napr. na skutočnosť, že v zahraničí je úplne bežné, že v ubytovacích zariadeniach sú vyhradené izby so signálnym zariadením pre ľudí so sluchovým postihnutím v prípade požiaru alebo evakuácie, pretože títo návštevníci si na noc skladajú načúvací aparát a v prípade poplachu môžu v budove zostať bez povšimnutia.

Po diskusii výbor zbral informáciu na vedomie.

Poznámka k aktuálnej situácii: Dňa 6. 5. 2021 bol posunutý do MPK zákon o územnom plánovaní a zákon o výstavbe. K obom zákonom sme predložili pripomienky, ale na rozporové konanie sme neboli pozvaní. Vzhľadom na veľké množstvo pripomienok a požiadaviek na stiahnutie zákonov z MPK, bolo MPK prerušené a rozhodnuté po zapracovaní niektorých pripomienok predložiť oba zákony do nového MPK. Dňa 30. 5. 2021 boli oba zákony predložené do druhého MPK. Naše pripomienky k zákonu o územnom plánovaní boli zapracované, pripomienky k zákonu o výstavbe však zapracované neboli. Pripomienky sa týkajú najmä oblasti bezbariérovosti a jej kontroly. V súčasnosti sa usilujeme o pozvanie na rozporové konanie k našim pripomienkam.

Podnet vo veci nedostupnosti kvalitných a moderných digitálnych načúvacích prístrojov v kategorizačnom zozname Ministerstva zdravotníctva SR

PharmDr. Katarína Kluková, členka výboru, vysvetlila, že pre skupinu osôb so stratou sluchu, ktorých primárnou formou komunikácie je národný hovorený jazyk s využitím kompenzačných a zdravotníckych pomôcok, je načúvací prístroj veľmi dôležitý. Konštatovala, že u nás nie sú v kategorizačnom zozname MZ SR zahrnuté najnovšie typy, ktoré pomáhajú mnohým ľuďom so sluchovým postihnutím kvalitne žiť, pracovať a zaraďovať sa do spoločenského života. V prípade ich zaradenia sú však veľmi vysoké doplatky, ktoré sú pre mnohých neúnosné. Navrhla na MZ SR zriadiť k tejto problematike pracovnú skupinu za účasti aj zástupcu skupiny osôb so stratou sluchu, ktorých primárnou formou komunikácie je národný hovorený jazyk s využitím kompenzačných a zdravotníckych pomôcok.

MUDr. Jozef Kalužay, PhD., generálny riaditeľ sekcie zdravia Ministerstva zdravotníctva SR, informoval, že MZ SR v poslednom roku do zoznamu kategorizovaných zdravotníckych pomôcok zaradilo 21 načúvacích prístrojov do podskupiny pre stredne ťažkú a ťažkú nedoslýchavosť a 29 prístrojov pre ťažkú a veľmi ťažkú nedoslýchavosť. Novo kategorizované prístroje sú v porovnaní s doterajšími načúvacími prístrojmi v zozname kategorizovaných zdravotníckych pomôcok modernejšie. Uvedomujú si však súčasné limity finančnej úhrady súvisiace s cenami základných typov načúvacích prístrojov. Informoval, že vo veci úhrad opätovne oslovili zdravotné poisťovne, ktoré v odpovedi súhlasia s podnetom pani doktorky Klukovej a návrhy riešenia prednesú na najbližšom zasadnutí kategorizačnej komisie, a tak sa na MZ SR v najbližšom čase iniciujú procesy na ich implementáciu. Vyjadril aj súhlasné stanovisko s vytvorením pracovnej skupiny.

MUDr. Dagmar Volmutová, predsedníčka foniatrickej sekcie SSO, vyjadrila nesúhlas s tým, že na Slovensku nemáme dostatok kvalitných načúvacích prístrojov. Načúvacie prístroje dováža viac ako desať firiem. Prítomným vysvetlila, že technické parametre strojčekov sú veľmi rozdielne, od jednoduchších po najkomfortnejšie, čomu zodpovedá ich cena. Najväčší problém vidí v tom, že úhrada zdravotnými poisťovňami za načúvacie prístroje je veľmi nízka. Vysvetlila, že v roku 2009 krátko po prijatí eura, MZ SR stanovilo úhradu za načúvací prístroj v sume 190,50 €, čím sa znížila cena úhrady

o 12 % oproti úhrade v slovenských korunách. Od roku 2009 sa s úhradou za načúvacie prístroje nepohlo. Na závesný načúvací prístroj je dnes úhrada na úrovni 190,50 € a na zvukovodový strojček je to suma 254,50 €. V skupine načúvacích prístrojov pre deti sa pred štyrmi rokmi dosiahla vyššia úhrada zdravotnými poisťovňami, avšak u dospelých nie. Úhrady pacienta sú rozdielne a určité príjmové skupiny obyvateľstva si nemôžu vyššie úhrady dovoliť.

Vidí tri možnosti riešenia: 1. dohovor so zdravotnými poisťovňami, aby zvýšili úhradu za načúvacie prístroje, čím by sa pri drahších strojčkoch doplatky pre pacienta znížili. 2. zmenu základných funkčných typov, od ktorých sa odvíja výška úhrady za načúvacie prístroje. 3. kompenzáciu nedoslýchavých pacientov by bolo možné zlepšiť, ak by mohli dostať všetci pacienti pri obojstrannej poruche sluchu dva závesné strojčky tak, ako je to pri zvukovodových strojčkoch. Objasnila, že prevažná väčšina nedoslýchavých sú pacienti s obojstrannou poruchou sluchu. Na Slovensku môžu dostať dva strojčky len pacienti s ťažkou poruchou straty sluchu nad 80 % Fowlera. Ostatní môžu dostať iba jeden strojček.

Mgr. Tibor Köböl, člen výboru zastupujúci skupinu organizácií osôb s telesným postihnutím poukázal v diskusii na zlú komunikáciu s MZ SR cez patientske organizácie vo vzťahu k námetom do kategorizačnej komisie. Uviedol, že pri poskytovaní pomôcok existujú nelogicky nastavené pravidlá. Trápi ich, že mesiace nedostávajú žiadne odpovede na podania, ktoré posielajú na oficiálne adresy rezortu zdravotníctva, a ani sa nedostávajú k žiadnemu rokovaniu s rezortom zdravotníctva o ich požiadavkách. Vyzval súčasné vedenie rezortu zdravotníctva, aby obnovilo komunikáciu s patientskymi organizáciami. K tomuto podnetu sa pridala aj PharmDr. Katarína Kluková

MUDr. Jozef Kalužay, PhD., generálny riaditeľ sekcie zdravia MZ SR, sa vyjadril, že vzájomná komunikácia je veľmi dôležitá, a prisľúbil, že sa pre zlepšenie situácie pokúsi urobiť maximum.

Spôsob a postup implementácie Stratégie EÚ pre oblasť práv osôb so zdravotným postihnutím

Mgr. Emília Briššová z odboru medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí MPSVR SR predstavila Európsku stratégiu v oblasti práv osôb so zdravotným

postihnutím na roky 2021 – 2030, ktorú zverejnila Európska Komisia 3. 3. 2021 a ktorá vychádza z Dohovoru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím.

Stratégia na roky 2010 – 2020 pripravovala pôdu pre bezbariérovú Európu, presadzovala začleňovanie problematiky zdravotného postihnutia do vnútroštátnych a európskych politík, nová stratégia predstavuje komplexný a ambiciózny rámec, ktorý má viesť k únii rovnosti a k zlepšeniu života osôb so zdravotným postihnutím v EÚ i mimo nej.

Stratégia vníma a upozorňuje na situáciu osôb so zdravotným postihnutím aj v kontexte pandémie COVID-19 a s ňou spojených opatrení, ktoré majú disproporčný dopad na túto zraniteľnú skupinu, či už zvýšenou izoláciou alebo sťaženým prístupom k službám a nástrojom integrácie.

Definuje týchto 5 základných oblastí, ktoré by mali mať k dispozícii všetky osoby so zdravotným postihnutím:

1. Prístupnosť (ako predpoklad uplatňovania práv, nezávislosti a rovnosti);
2. Požívanie práv EÚ;
3. Dôstojná kvalita života a autonómny život;
4. Rovnaký prístup a nediskriminácia;
5. Podpora práv osôb so zdravotným postihnutím vo svete.

Ďalej vysvetlila, že na napĺňanie týchto cieľov plánuje Európska Komisia nasledujúce aktivity:

1. v roku 2021 vytvoriť Platformu pre zdravotné postihnutie ako náhradu Vysokej skupiny pre zdravotné postihnutie (High Level Disability Group);
2. v roku 2022 s pomocou Platformy pre zdravotné postihnutie zriadiť kompenzačné centrum, ktoré bude poskytovať relevantné znalosti v oblasti prístupnosti EÚ (Accessible EU);
3. do konca roka 2023 navrhne vytvorenie Európskeho preukazu pre osoby so zdravotným postihnutím, ktorý by mal byť uznávaný všetkými členskými štátmi;
4. Európska komisia plánuje do roku 2023 vydať usmernenia pre členské štáty, ktoré by mali viesť k zlepšeniu nezávislého života a inklúzie osôb so zdravotným postihnutím v rámci komunitného života;
5. takisto predstaví rámec pre excelentné sociálne služby pre osoby so zdravotným postihnutím s cieľom zlepšiť poskytovanie sociálnych služieb a zvýšiť atraktivnosť pracovných miest v tejto oblasti;
6. v roku 2022 predložiť balík opatrení, ktoré budú mať za cieľ v spolupráci s Európskou sieťou verejných služieb zamestnanosti,

sociálnymi partnermi a organizáciami osôb so zdravotným postihnutím zlepšiť situáciu ľudí so zdravotným postihnutím na trhu práce.

Stratégia myslí aj na napĺňanie cieľov, prostredníctvom monitorovania. V priebehu tohto roka plánuje Európska komisia predstaviť základný rámec a indikátory a prvú správu o pokroku implementácie zverejní v roku 2024.

Na záver zdôraznila, že ide o ambiciózne dokument so širokým horizontálnym vplyvom na oblasti dopravy, digitalizácie, spravodlivosti, trhu práce, zahraničia, zdravia, kultúry, vzdelávania a zručností.

Informáciu doplnil riaditeľ Odboru integrácie osôb so zdravotným postihnutím MPSVR SR JUDr. Ján Gabura, ktorý uviedol, že cieľom tejto stratégie je zlepšiť v nasledujúcom desaťročí život osôb so zdravotným postihnutím v celej EÚ. Ciele tejto stratégie možno dosiahnuť len pomocou koordinovaných opatrení tak na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ a len vďaka silnému odhodlaniu členských štátov, regionálnych a miestnych orgánov realizovať opatrenia navrhované Komisiou.

V niektorých oblastiach, ako je napríklad oblasť dopravy či vnútorného trhu, má EÚ spoločnú právomoc s členskými štátmi. V iných relevantných oblastiach, ako je zdravotníctvo, vzdelávanie a kultúra, majú hlavnú právomoc členské štáty a EÚ zohráva podpornú úlohu. Preto zostáva primárnou zodpovednosťou členských štátov, aby navrhli svoje vnútroštátne politiky v oblasti zdravotného postihnutia v súlade so svojím záväzkom vykonávať Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a v súlade s platnými pravidlami EÚ. Touto stratégiou sa zabezpečí aj to, aby Komisia išla pri vykonávaní dohovoru príkladom a aby za týmto účelom zintenzívnila svoju spoluprácu s ostatnými inštitúciami EÚ.

Pán riaditeľ Gabura informoval o zámere zahrnúť všetky opatrenia zvýraznené v Stratégii EÚ pre oblasť práv osôb so zdravotným postihnutím do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 v rámci jeho práve prebiehajúcej aktualizácie

Stratégia je zverejnená na stránke MPSVR SR v rámci Hlavného kontaktného miesta pre problematiku vykonávania Dohovoru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím v časti Dokumenty.

Informácia o diskriminácii športovcov s intelektuálnym znevýhodnením a žiadosť o podporu na zmenu právnej úpravy

Komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím JUDr. Zuzana Stavrovská predstavila tento bod, ktorý spolu so Špeciálnymi olympiádami Slovensko navrhli zaradiť na rokovanie výboru. Vysvetlila, že ju viedli k tomu skutočnosti, ktoré sa riešili v roku 2020 a to právna úprava zákona č. 440/2015 Z.z. o športe a právna úprava zákona č.228/2019 Z.z. o príspevku za zásluhy v oblasti športu, ktoré znevýhodňujú športovcov s intelektuálnym postihnutím.

Informovala prítomných, že v minulom roku začala konanie vo veci zmeny právnej úpravy a konania a podpory zo strany MŠVVŠ SR športovcom špeciálnych olympiád. Začala takto konať na základe tlačovej konferencie, ktorá sa konala v júni 2020 a na ktorej národná riaditeľka pani Mgr. Eva Gažová upozornila na diskriminačné ustanovenia zákona o športe a navrhovala, aby bola upravená tzv. renta podľa zákona o príspevku za zásluhy v oblasti športu.

Uviedla, že téma, ktorá odznela v tomto bode, bola aktuálna na jeseň roku 2020. Koncom roka 2020 dostali športovci odmenu za účasť v medzinárodnej súťaži. Udialo sa to až na nátlak Špeciálnych olympiád Slovensko. Ale predmetná výzva bola vyhlásená už v diskriminačnom kontexte, že títo športovci neboli zahrnutí do odmeny za výsledky v športových súťažiach.

V súčasnosti už prebiehajú rokovania s MŠVVŠ SR, ktoré pripravuje novú filozofiu hodnotenia športov. Bude sa robiť nová právna úprava na podporu športovcov, v ktorej by mala byť zahrnutá odmena za výsledky v medzinárodných súťažiach. Preto navrhla, aby výbor tento bod prerokoval a aby bol informovaný o aktuálnej právnej úprave, ktorá rieši a podporuje športovcov, resp. nepodporuje športovcov Špeciálnych olympiád.

Ing. Branislav Strečanský, riaditeľ kancelárie štátneho tajomníka MŠVVŠ SR uviedol, že s podnetom sú oboznámení. Filozofia rozdeľovať športovcov na tých so zdravotným znevýhodnením a bez neho sa v súčasnej dobe mení. Majú tendenciu sa pozerieť na športy podľa ich charakteristík, čo tieto športy obsahujú, aké parametre majú podujatia, ktoré organizujú. Vysvetlil, že keď použijú pojem napríklad Majstrovstvá Európy, tak niektoré majú inú spoločenskú vážnosť (napr. Majstrovstvá Európy vo futbale majú inú vážnosť ako Majstrovstvá Európy v športe šípky). Snažia sa zaviesť parametrizovanie podľa optiky podstaty jednotlivých športov. Nie je podstatné, či organizácia zastupuje

športovcov alebo so znevýhodnením bez neho. Nie je rozhodujúce, aký je to šport, ale aké parametre športovec splnía zo športového hľadiska.

Veľmi vítajú, že už začala dobrá komunikácia so športovými subjektmi, ako aj so zástupcami športovcov so zdravotným znevýhodnením. Dúfajú, že im pomôžu nastavovať podmienky výziev, ale nevnímajú a ani nebudú vnímať všetky športy rovnako. Z tohto dôvodu je aj zákon o rente (príspevky za zásluhy) v súčasnej dobe taký, že oceňujú športovcov účastných na podujatí, ktoré bolo svetové, multišportové a konkurencia bola celosvetová a masová.

Mgr. Eva Gažová, národná riaditeľka Špeciálnych olympiád Slovensko, poďakovala výboru, že táto téma bola zaradená do programu, a taktiež poďakovala pani komisárke JUDr. Stavrovskej, že sa témy ujala. Je potešená, že dialóg v tejto veci s MŠVVŠ SR už začal a je pripravená komunikovať ohľadne kritérií. Vysvetlila, že chceli upozorniť na to, aby mali všetci rovnaký prístup ku všetkým ľuďom so zdravotným postihnutím, tak ako hovorí dohovor, ústava a európske právo. Ďalej uviedla, že športovci by mali byť zaradení do renty z dôvodu rovnakého prístupu. Vysvetlila, že ich organizácia je národnou organizáciou, ktorá združuje 18 športov. Za rentu bojujú z dôvodu, že športovci s intelektuálnym postihnutím nevedia bojovať za svoje práva. Informovala, že majú aj elitných športovcov, ktorí pravidelne trénujú s profesionálnym trénerom a dosahujú veľmi dobré výsledky, porovnateľné so športovcami bez postihnutia.

RNDr. Branislav Mamojka, CSc., podpredseda výboru, pripomenul, že v roku 2019 sa na rezort školstva obrátili s problematikou šachových olympiád nevidiacich športovcov. O veci sa prestalo diskutovať, keď začala pandémia koronavírusu. Bol by rád, keby sa spomínaná komunikácia obnovila.

Mgr. Ľubica Vyberalová, členka výboru zastupujúca skupinu osôb s mentálnym postihnutím, podporila návrh pani komisárky.

Ing. Branislav Strečanský, riaditeľ kancelárie štátneho tajomníka MŠVVŠ SR sa vyjadril, že nikdy nebude pre nich kritériom, či človek má, alebo nemá postihnutie.

Na záver diskusie výbor prijal uznesenie, v ktorom sa uvádza:

Výbor vzal na vedomie námietky o diskriminačných ustanoveniach zákona č.228/2019 Z. z. o príspevku za zásluhy v oblasti športu v prístupe k právu na odmeňovanie pre športovcov s intelektuálnym znevýhodnením a námietky k odmeňovaniu MŠVVŠ SR športovcov s intelektuálnym znevýhodnením, združujúcich sa v Národnej športovej

organizácii Špeciálne olympiády Slovensko v porovnaní so športovcami s inými zdravotnými postihnutiami.

Výbor odporučil prijať zmenu legislatívy týkajúcu sa odstránenia diskriminačných ustanovení zákona 228/2019 Z. z. o príspevku za zásluhy v oblasti prístupu a odmeňovania športovcov s intelektuálnym znevýhodnením a zmenu v prístupe MŠVVŠ SR, v odmeňovaní športovcov s intelektuálnym, znevýhodnením združených v Národnej športovej organizácii Špeciálne olympiády Slovensko v zmysle zákona č. 440/2015 Z. z. o športe, tak aby nedochádzalo k diskriminácii a nerovnakému odmeňovaniu v rámci skupiny zdravotne postihnutých.

Výbor sa tiež uzniesol predložiť Rade vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť toto stanovisko:

- Aktuálnym znením zákona č. 228/2019 Z. z. o príspevku za zásluhy v oblasti športu došlo k porušeniu Článku 5 ods.1 a Článku 30 ods.5 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím. V súčasnosti platné znenie zákona o príspevku za zásluhy v oblasti športu je pre športovcov s mentálnym znevýhodnením diskriminačné a znevýhodňuje ich v porovnaní so športovcami s inými druhmi zdravotného postihnutia.
- Postupom Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR došlo pri vyhlasovaní Výzvy o poskytnutí dotácie v oblasti športu za rok 2020 k menej priaznivému zaobchádzaniu, k diskriminácii a k znevýhodneniu športovcov s intelektuálnym znevýhodnením. Zároveň došlo k porušeniu článku 5 ods.1 a článku 30 ods.5 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím.
- Výbor odporúča, aby boli prijaté riešenia a opatrenia na odstránenie diskriminácie športovcov s intelektuálnym znevýhodnením, a to: - zo zákona č. 228/2019 Z. z. o príspevku za zásluhy v oblasti športu, – pri budúcich postupoch Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pri vyhlasovaní Výzvy o poskytnutí dotácie v oblasti športu na základe dosiahnutých výsledkov za účasť na Svetových hrách Špeciálnych olympiád a na Svetových zimných hrách Špeciálnych olympiád, pričom tieto prijaté riešenia a opatrenia budú plne v súlade najmä s čl. 4 bodu 1. písm. a), b), c) a d) Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím.

Rámcová informácia o aktualizácii/príprave strategických dokumentov v jednotlivých oblastiach sociálnych služieb

Poskytnutie základných informácií o záväzkoch vyplývajúcich z Programového vyhlásenia vlády na roky 2020-2024 v oblasti sociálnych služieb)

Bod uviedol riaditeľ odboru sociálnych služieb MPSVR SR PhDr. Miroslav Cangár, PhD.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 - 2030

Dokument bol schválený MPSVR SR a je zverejnený na webovej stránke ministerstva.

Samotný dokument udáva štyri základné priority do roku 2030:

1. Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb;
2. Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti;
3. Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasť systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby;
4. Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb. Prvým predpokladom je spracovanie rámcového dokumentu – Stratégie rozvoja sociálnych služieb do roku 2030, na ktorom začneme pracovať, a druhým je zmena legislatívy, ktorej súčasťou má byť aj zmena financovania sociálnych služieb. Všetko sa nachádza v národných prioritách, ktoré tvoria východisko pre tvorbu koncepcie rozvoja sociálnych služieb alebo komunitných plánov a určujú smerovanie, ktoré sa chystá ministerstvo robiť. Zároveň národné priority definujú základné predpoklady, ktoré je potrebné naplniť, aby sa tieto priority podarilo realizovať.

Stratégia deinštitucionalizácie sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti

Po desiatich rokoch platnosti aktuálnej Stratégie DI ministerstvo pristúpilo k aktualizácii jej opatrení. Rozsah potrebných zmien Stratégie DI bol však príliš veľký. Ministerstvo preto pripravilo nový materiál – Národnú Stratégiu DI, ktorá vychádza zo stále aktuálnej potreby napĺňania medzinárodných záväzkov SR a v rámci dlhodobého cieľa, ktorý preberá zo súčasnej Stratégie DI, stanovuje nové strednodobé ciele, ktoré reflektujú súčasný stav procesu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti. V čase rokovania výboru bol materiál zaslaný na rokovanie vlády SR.

Stratégia dlhodobej starostlivosti

Rezort práce, sociálnych vecí a rodiny aktívne spolupracuje s rezortom zdravotníctva na plnení záväzku, ktorý vyplýva z Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2020-2024 o úprave systému dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti vrátane jeho financovania. Toto plnenie záväzku predpokladá vykonať aj súvisiace zmeny a doplnky v zákone o sociálnych službách a v predpisoch v oblasti zdravotnej starostlivosti, ktoré prinesú kvalitatívnu zmenu v oblasti poskytovania a financovania sociálnych služieb. Hlavným cieľom navrhovaných reforiem je posilnenie integrácie sociálnej a zdravotnej starostlivosti, ktoré je nevyhnutným predpokladom pre zabezpečenie kvalitnej a dostupnej dlhodobej starostlivosti pre všetky vekové skupiny. Reforma bude zahŕňať zmeny v nasledujúcich oblastiach: reforma integrácie zdravotnej a sociálnej starostlivosti; reforma posudkovej činnosti; rozšírenie a obnova kapacít následnej, dlhodobej a paliatívnej starostlivosti s ohľadom na potreby a preferencie dotknutej populácie; reforma systému financovania; reforma inšpekcie nad sociálnou starostlivosťou.

Stratégia služby včasnej intervencie

MPSVR SR zriadilo medzirezortnú pracovnú skupinu, ktorej cieľom je vytvoriť záväznú Národnú stratégiu rozvoja koordinovaných služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti. Národná stratégia bude definovať spoločné prieniky pri poskytovaní služieb zameraných na deti za účelom zefektívnenia ich poskytovania, financovania a dostupnosti. Medzirezortná pracovná skupina predstavuje platformu pre koordináciu,

aktivity vo vzťahu k zmenám v prístupoch, postojoch a problematike služieb zameraných na deti. Tento prístup si bude vyžadovať aj prepojenie systémov súvisiacich zmien a doplnkov v príslušných právnych predpisoch. Stratégia bude výsledkom aktívneho dialógu zástupcov rezortov práce, sociálnych vecí a rodiny, školstva a zdravotníctva, miestnej a regionálnej samosprávy, ako aj mimovládneho sektora.

Koncepcia riešenia bezdomovectva

MPSVR SR zriadilo pracovnú skupinu na účely spracovania strategického dokumentu pre oblasť prevencie a riešenia bezdomovectva na národnej úrovni, ktorej členmi sú zástupcovia ostatných dotknutých ústredných orgánov štátnej správy (MZ SR, MDV SR, MS SR, MV SR), zástupcovia samosprávy (VÚC, obce a mestá), neziskový sektor a poskytovatelia sociálnych služieb. Doteraz boli zorganizované dve stretnutia. Súbežne sú k danej téme realizované aj iné podporné stretnutia, napr. v spolupráci s Inštitútom pre výskum práce a rodiny boli zvolané dva okrúhle stoly k témam prestupného bývania a prístupu housing first, ktorých sa zúčastnili zástupcovia MDV SR, MV SR, zástupcovia samospráv. Cieľom prvého okrúhleho stola bolo preskúmať, či a akým spôsobom má systém prestupného bývania potenciál prispieť k prevencii a riešeniu pouličného bezdomovectva, ako aj k riešeniu bytovej núdze domácností v nevyhovujúcom bývaní. Cieľom druhého okrúhleho stola bolo predstaviť vybrané príklady získavania bytov pre zraniteľné skupiny ľudí v SR a ČR a diskutovať o možnostiach zvyšovania dostupnosti nájomného bývania pre tieto skupiny.

Takisto bola podaná informácia, že MPSVR SR bude pripravovať nový zákon 448/2008 o sociálnych službách. Bude sa pripravovať zjednotenie posudkovej činnosti a vytvorí sa nový systém inšpekcie, ktorá sa nebude týkať len sociálnych služieb, ale aj sociálnoprávnej ochrany a takisto zákona 447/2008 o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia.

Výbor zobral informácie na vedomie.

Poskytnutie rámcových informácií o prijatých opatreniach v oblasti sociálnych služieb v súvislosti so zmiernením dôsledkov šírenia ochorenia COVID-19

Riaditeľ odboru krízového manažmentu a bezpečnosti MPSVR SR Ing. Ján Hudák, PhD. informoval o opatreniach, ktoré prijímajú na zmiernenie dôsledkov pandémie COVID-19 v sociálnych službách. Vyjadril potešenie, že od polovice februára 2021 zaznamenávajú pokles šírenia nákazy v jednotlivých zariadeniach sociálnych služieb.

Informoval, že ku dňu konania zasadnutia výboru je 13 zariadení sociálnych služieb v karanténe a nakazených zamestnancov a klientov je spolu 124. Pre porovnanie uviedol, že pri top špičke to bolo 286 zariadení v karanténe a nakazených zamestnancov a klientov bolo spolu 4000. Akonáhle začal klesať počet prípadov nákazy v zariadeniach sociálnych služieb, okamžite prijali opatrenia na riešenie prípravy na ďalšiu vlnu epidémie v zariadeniach sociálnych služieb.

Čo sa týka opatrení na zmiernenie COVID-u, vypracovali metodiky a procesy tak, že pokiaľ sa všetko dodržiava, karanténu v zariadení s pomocou MPSVR SR vedia zvládnuť. Vysvetlil, že pri zvládaní karantény v zariadeniach sociálnych služieb sa používajú rôzne nástroje. Jedným je spracovanie dokumentácie a príprava samotného personálu a potom nasledujú ochranné pomôcky pre DSS.

Počas prebiehajúcej pandémie sa ukázal ako najvýhodnejší spôsob dostať do zariadení ochranné pomôcky okamžite, ako ich budú potrebovať. Na tento účel sa podarilo vytvoriť kanál cez vyššie územné celky a dosiahlo sa aj to, že sa nerozlišuje, či ide o verejných alebo neverejných poskytovateľov sociálnej služby.

Ďalej informoval, že v súvislosti s prípravou na ďalšiu vlnu pandémie MPSVR SR začalo už v mesiaci marec 2021 obstarávať pomôcky vo výške 4 milióny eur, ktoré budú distribuované tradičným spôsobom. Uviedol, že majú aj donorov, ktorí im pomáhajú poskytovať ochranné pomôcky do zariadení sociálnych služieb bezodplatne.

Ďalšia oblasť je pracovná sila. Osvedčila sa dobrovoľnícka činnosť. Na stránke MPSVR SR vytvorili možnosť na prihlásenie sa za účelom pomoci sociálnym službám. Majú registrovaných okolo 650 dobrovoľníkov rôznych špecializácií v rámci celého

Slovenska. V prípade výpadku pracovnej sily vedia ich poskytnúť do zariadení sociálnych služieb.

Informoval, že zaznamenali ďalší problém – pracovné vyhorenie zamestnancov a psychická záťaž klientov sociálnych služieb, ktoré začalo v zariadeniach sociálnych služieb prudko rásť. Oslovili aj psychológov v rámci Slovenska, za účelom vytvorenia prostriedkov, ako túto psychickú záťaž zvládať. Na MPSVR SR sú vytvorené linky a v rámci Slovenska máme 600 psychológov, ktorí sú v rôznych zariadeniach sociálnych služieb, v detských domovoch v centrách pre deti a rodiny a na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny.

Ďalšou vecou, ktorú začali riešiť je, že MPSVR SR nadviazalo spoluprácu s kultúrnou obcou. Dobrovoľníci budú poskytovať telefonické rozhovory, ako aj malé formy divadiel do zariadení sociálnych služieb. Aktivita smeruje k tomu, aby zariadenia sociálnych služieb začali žiť normálnym spôsobom života.

Na základe praktických skúseností z ročného pôsobenia existuje zámer vypracovať metodickú príručku pre prijímateľov sociálnych služieb. Na záver uviedol, že MPSVR SR súčasne nariaďuje zariadeniam sociálnych služieb vytvárať si dvojtýždňové rezervy ochranných pomôcok, ktoré im budú vykryté zo spomínaného verejného obstarávania.

Informácia k úpravám výšok peňažného príspevku na opatrovanie a peňažného príspevku na osobnú asistenciu

Bod uviedla JUDr. Katarína Fedorová, PhD., generálna riaditeľka sekcie sociálnej politiky MPSVR SR. Sekcia sociálnej politiky pripravila návrh úprav výšky peňažného príspevku na opatrovanie a peňažného príspevku na osobnú asistenciu. Informovala, že vypočítali dopady na rozpočet, ktoré by na rok 2021 predstavovali 19 miliónov eur. V roku 2022 by to bolo 48 miliónov eur. MPSVR sa obrátilo na MF SR z dôvodu nedostatku uvedených finančných prostriedkov vo svojom rozpočte. MF SR sa k takýmto úpravám stavia negatívne, kým nedôjde k pripravovanej zmene posudkového systému a súčasne zavedeniu kontrolných mechanizmov v oblasti sociálnych vecí.

Poznámka k aktuálnej situácii: Od 1. 7. 2021 sú zvýšené peňažné príspevky na opatrovanie a na osobnú asistenciu, o čom informujeme v samostatnom článku.

Informácia o harmonograme prác na aktualizácii Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím

JUDr. Ján Gabura, riaditeľ odboru integrácie osôb so zdravotným postihnutím MPSVR SR informoval, že Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 bol schválený na rokovaní vlády SR dňa 24. februára 2021 a je zverejnený na stránke MPSVR SR v rámci Hlavného kontaktného miesta pre problematiku vykonávania Dohovoru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím.

Momentálne MPSVR začalo pracovať na aktualizácii národného programu. Chceli by do tohto dokumentu zapracovať niektoré opatrenia Stratégie EÚ pre oblasť práv osôb so zdravotným postihnutím. Od organizácií osôb so zdravotným postihnutím dostali viacero e-mailov s výhradami voči národnému programu a systému zapracovania pripomienok. Navrhol, že s členmi pracovnej skupiny urobí v máji 2021 on-line rokovanie, na ktorom by prediskutovali obsahovú stránku, formu opatrení a všetky problémy, s ktorými sa naňho obrátili. Zvolá on-line rokovanie, na ktorom by mali diskutovať o tom, ktoré z opatrení zo Stratégie EÚ pre oblasť práv osôb so zdravotným postihnutím sa zapracujú do národného programu. Budú sa snažiť vytvoriť takú formu uceleného materiálu, ktorá by bola pre každého prijateľná.

Mgr. Tibor Kőböl, člen výboru zastupujúci skupinu organizácií osôb s telesným postihnutím poďakoval za ochotu využiť pripomienky takýmto spôsobom. Za veľmi dôležité však považoval, aby na výbore odzneli niektoré myšlienky. Požiadal výbor, pani štátnu tajomníčku a celkovo MPSVR SR o podporu pri tvorbe tohto materiálu. Vysvetlil, že viacerí majú pocit, že tvorba národného programu sa presunula na nesprávnu koľaj v tom zmysle, že zástupcovia osôb so zdravotným postihnutím, respektíve členovia pracovnej skupiny, presviedčajú ministerstvá a štátne inštitúcie o nutnosti plnenia úloh, ktoré by si mali zdefinovať sami už len preto, že sú záväzkami vlády vyplývajúcimi z medzinárodných zmlúv, ako je Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a pod. Bol by rád keby vedenie ministerstva využilo svoje kontakty na iných ministerstvách a tlmočilo túto požiadavku aj im.

JUDr. Ján Gabura, riaditeľ odboru integrácie osôb so zdravotným postihnutím MPSVR SR uviedol, že sa snažia spracovať opatrenia tak, aby boli vyvážené. Pevne dúfa, že

keď sa zlepší epidemiologická situácia, všetci budú ochotní spolupracovať na príprave opatrení.

RNDr. Branislav Mamojka, CSc., podpredseda výboru informoval o svojej skúsenosti, že niektoré veci, ktoré sú v medzinárodných zmluvách alebo v zákone upravené ako záväzok alebo povinnosť štátu, ministerstvá odmietajú realizovať, lebo nie sú v programovom vyhlásení vlády. Vyjadril obavu, že tak môžu dopadnúť aj niektoré opatrenia súvisiace s novou Stratégiou EÚ pre oblasť práv osôb so zdravotným postihnutím.

Poznámka k aktuálnej situácii: Sľúbená porada k príprave aktualizácie Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 sa v máji uskutočnila. Venovala sa najmä štruktúre národného programu a spôsobu aktualizácie. MPSVR prisľúbilo pripraviť metodiku, na ktorú zatiaľ čakáme.

Informácia o stave prípravy novely zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia

JUDr. Katarína Fedorová, PhD., generálna riaditeľka sekcie sociálnej politiky MPSVR SR informovala, že majú pripravenú malú novelu zákona č. 447/2008 o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, kde sú veci, o ktorých mnohokrát spolu so zástupcami osôb so zdravotným postihnutím diskutovali na pracovnej skupine. To znamená prepojenie lekárskej posudkovej činnosti na e-zdravie; umožnenie, aby príspevok na úpravu osobného motorového vozidla bolo možné poskytnúť, ak ešte osoba nie je vlastníkom osobného motorového vozidla; zvýšenie jednorazových peňažných príspevkov, pokiaľ je príjem na úrovni 1-násobku životného minima; pri peňažnom príspevku na kúpu zdvíhacieho zariadenia sa navrhuje znížiť spoluúčasť fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, v dôsledku čoho sa zvýši poskytnutá suma tohto peňažného príspevku. Informovala, že táto malá novela je zameraná na odstránenie nedostatkov aplikačnej praxe a nepôjde o žiadnu systémovú filozofickú zmenu.

Poznámka k aktuálnej situácii: 2. 7. bolo ukončené MPK k predbežnej informácii o príprave novely vyššie uvedeného zákona a predloženie návrhu uvedeného zákona do MPK sa predpokladá v auguste 2021.

Informácia o stave prác na jednotnom systéme posudzovania a prípadnom zavedení posudzovania na základe systému WHODAS

JUDr. Katarína Fedorová, PhD., generálna riaditeľka sekcie sociálnej politiky MPSVR SR informovala, že pokiaľ ide o systém posudzovania je jasné, že je potrebné zmeniť ho. Všetky pripomienky k systému WHODAS (World Health Organization – Disability Assessment schedule/Svetová zdravotnícka organizácia – systém posudzovania zdravotného postihnutia) majú k dispozícii. Pôvodne uvažovali, že prevezmú WHODAS ako taký, ale preformulovali ho podľa pripomienok na jednotný posudkový systém, vychádzajúci z princípu WHODAS. Odbor integrácie osôb so zdravotným postihnutím pripravil na základe zapracovania pripomienok novú tabuľku osobitne pre deti a osobitne pre dospelých, čím reagovali tiež na pripomienky. Momentálne je tabuľka na pripomienkovaní, obrátili sa na pani prof. Repkovú z dôvodu, že oni teraz pripravujú bulletin o spôsobe posudzovania odkázanosti, ktorý nadväzuje na správu ANED z roku 2018.

Informovala o zámere do konca mája členom pracovnej skupiny poslať tabuľku na pripomienkovanie.

Stretnutia pracovných skupín boli utlmené, odôvodnila to tým, že sa potrebovali na sekcii zjednotiť a ujasniť, aké kroky bude potrebné vykonať.

Na záver informovala, že posudzovanie sa bude zameriavať na potrebu pomoci inej osoby a zjednotenie bude spočívať v zjednotení so sociálnymi službami. Presne tak, ako je to napísané v ich komponente do plánu obnovy.

zdravotného postihnutia, ktorá zohľadňuje námety a pripomienky, ktoré členovia pracovnej skupiny poslali k WHODAS-u a budú o nich vzájomne diskutovať.

Poznámka k aktuálnej situácii: v čase písania tohto článku na sľúbenú tabuľku čakáme.

Podľa zápisnice z rokovania výboru spracoval Branislav Mamojka